

МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Установа адукацыі

“Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка”

Факультэт пачатковай адукацыі

Кафедра беларускай мовы і методыкі яе выкладання

СЕМАНТЫКА І ФУНКЦЫІ КАЛАРОНІМАЎ-ПРЫМЕТНІКАЎ
У ТВОРАХ СУЧАСНЫХ БЕЛАРУСКІХ ПАЭТАЎ

Дапушчана да абароны ў камісіі па
прыёму Дзяржаўных экзаменаў
факультэта пачатковай адукацыі

Загадчык кафедры беларускай
мовы і методыкі яе выкладання
дацэнт Берднік С.К.

Дыпломная работа
студэнткі 501 групы
дзённай формы навучання
Хаўхуновіч Таццяны
Віктараўны

Навуковы кіраўнік –
кандыдат філалагічных навук
Азарка В.У.

Мінск, 2008

ЗМЕСТ

Уводзіны	3
Глава I. Колер як аб’ект вывучэння мастацтвазнаўства і лінгвістыкі	7
1.1 Каларыстычная тэрміналогія	7
1.2 Семантыка колеру.....	11
1.3 Колеравая сімволіка	15
1.4 Прыметнікі са значэннем колеру ў беларускай мове.....	22
Глава II. Прыметнікі-каларонімы ў творах сучасных беларускіх паэтаў	25
2.1 Частотнасць ужывання прыметнікаў – элементаў розных колеракодаў	25
2.2 Каларонімы як сродак стварэння мастацкай вобразнасці	28
2.3 Семантычная спалучальнасць прыметнікаў-каларонімаў	34
Заклучэнне	53
Спіс выкарыстаных крыніц	56
Спіс крыніц фактычнага матэрыялу	61
Дадаткі	
I. Назвы ахраматычных колераў і асноўных колераў спектра ў беларускай мове	67
II. Назвы адценняў асноўных колераў спектра ў беларускай мове	68
III. Сінанімічныя рады прыметнікаў са значэннем колеру ў беларускай мове	71
IV. Колеракоды, выяўленыя ў творах сучасных беларускіх паэтаў	72
V. Семантычная спалучальнасць прыметнікаў розных колеракодаў у творах сучасных беларускіх паэтаў	73
VI. Практыкаванні і заданні, скіраваныя на ўзбагачэнне маўлення вучняў сярэдніх класаў лексікай са значэннем колеру	76

УВОДЗІНЫ

Чалавек ужо з моманту свайго з'яўлення на свет знаходзіцца сярод колераў прыроды. Усё, што мы бачым вакол сябе, мае свой колер. Як вядома, колер – уласцівасць прадметаў і з'яў, якая ацэньваецца зрокам чалавека, перш за ўсё ён характарызуе афарбоўку прадметаў. Навукоўцы даказалі, што колер – адчуванне, якое ўспрымаецца чалавекам шматбакова, з удзелам усіх пачуццяў: зроку, слыху, смаку, нюху.

Колер выклікае ў чалавека фізіялагічныя і эстэтычныя рэакцыі. Словы са значэннем колеру валодаюць істотным сімвалічным патэнцыялам, адыгрываюць значную ролю ў выяўленні аўтарскай задумы і забеспячэнні своеасаблівага эстэтычнага дыялогу паміж пісьменнікам і чытачом. Для чалавека колер становіцца носьбітам пэўнай інфармацыі.

У сучаснай лінгвістычнай навуцы адным з актуальных пытанняў з'яўляецца колераабазначэнне мастацкага тэксту. Даследаванне сістэмы колераабазначэння многімі замежнымі і некаторымі айчыннымі навукоўцамі дазваляе меркаваць, што ў апошнія гады акрэсліваецца новы напрамак у мовазнаўстве, які можна ахарактарызаваць паняццем “лексічная каларыстыка”. Колеравая лексіка валодае істотным семантычным, сінтагматычным і выяўленчым патэнцыялам, мае вялікае значэнне ў плане адлюстравання пэўных фрагментаў моўнай карціны свету мастака і забеспячэння дыялогу паміж пісьменнікам і чытачом. Аналіз колераабазначэнняў дае магчымасць вызначыць не толькі асаблівасці ўжывання ў мастацкім тэксце адпаведных фарбаў, але і характар асацыятыўных сувязяў, якія пры гэтым узнікаюць [8].

Колераабазначэнні вывучаліся навукоўцамі з розных пазіцый. Даследаванні, прысвечаныя структурна-семантычным асаблівасцям колеравай лексікі, гісторыі колеравых намінацый, іх словаўтваральнаму аналізу, асвятляюцца ў артыкулах, манаграфічных і дысертацыйных даследаваннях Р.В. Алімпіевай, Н.Б. Бахілінай, А.А. Брагінай, А.М. Граноўскай, М.Л. Жірмунскай, Т.І. Івановай, А.М. Калюты, Г.А. Ліліч, А.М. Панчанкі, Н.Ф. Пялевінай, С.В. Трыфанавай і іншых [17].

Праблемай фарміравання новых значэнняў слоў і словазлучэнняў на аснове колеравых азначэнняў займаліся А.А. Брагіна, В.Н. Ключева, Н.А. Кажэўнікава і інш.

Вялікая ўвага надавалася ўсебаковаму вывучэнню мовы колеравых сімвалаў (А.Д. Чарнова, В.І. Шэрцль). Ва ўсіх працах даказваецца сувязь колеру з прадметамі, з’явамі навакольнага асяроддзя.

Лексіка са значэннем колеру вывучалася як сродак стварэння мастацкай вобразнасці (С.В. Бекава, В.П. Гоманова, Л.А. Качаева, С.С. Назіраў, В.С. Сідорац, Л.Ф. Сакалова, С.К. Скард і многія іншыя) [30].

Важнае значэнне для разумення спецыфікі функцыянавання колеравых лексем у мастацкіх тэкстах маюць даследаванні польскіх навукоўцаў А. Заўшніцы (асаблівасці уздзеяння на чалавека колеравых спалучэнняў) і М. Жэпінскай (гісторыя колеру з пункту гледжання мастацтвазнаўства).

Гісторыі колераабзначэння прысвечана грунтоўная праца Н. Бахілінай. Даследчыца прасачыла развіццё значэнняў каларонімаў, пачынаючы з першых вядомых пісьмовых помнікаў ва ўсіх усходнеславянскіх мовах, паказала залежнасць выкарыстання каларонімаў ад жанру твора. У працы прыведзены шматлікія старажытныя варыянты назваў колераў.

Розныя лінгвістычныя аспекты ўжывання каларыстычнай лексікі аналізуюцца ў дысертацыйных даследаваннях І. Куліковай, С. Бекавай, В. Паршынай, С. Бабыль, М. Піменавай, Т. Нікулінай і іншых навукоўцаў [6].

Менш актыўна праблема колераабзначэння вывучалася беларускімі даследчыкамі. Варта адзначыць грунтоўную манаграфічную працу Л. Міронавай, дзе аўтар дэталёва разглядае развіццё колеравых асацыяцый у розныя гістарычныя перыяды. Даследчыцай аналізуюцца таксама псіхалагічнае ўздзеянне колеру, колеравы сімвалізм, гармонія і г.д [31;32]. Уласналінгвістычныя аспекты вывучэння колеравай лексікі знайшлі сваё адлюстраванне ў працах Л. Сямешкі, Н. Малажэйкі, Ю.М. Бабіча, у асобных артыкулах іншых даследчыкаў (Т. Ганчаровай-Цынкевіч, Г. Горавай, М. Шабовіча).

Менавіта нераспрацаванасць у айчыннай лінгвістыцы праблемы колераабзначэння ў сучаснай беларускай паэзіі, яе навуковая значнасць і актуальнасць на сучасным этапе развіцця беларускага мовазнаўства абумовілі выбар тэмы дыпломнай працы.

Каларонімы даследаваліся на матэрыяле вершаў, надрукаваных у часопісах “Полымя” і “Дзеяслоў” за 2005-2008 гг.

Навізна даследавання заключаецца ў тым, што ўпершыню прааналізавана структура колеравых кодаў, рэпрэзентаваных у творах сучасных беларускіх паэтаў, вызначана частотнасць ўжывання колеравых прыметнікаў.

Мэта даследавання – даследаваць асаблівасці выкарыстання сучаснымі беларускімі паэтамі прыметнікаў са значэннем колеру.

Задачы:

- сабраць і апісаць фактычны матэрыял;
- выявіць частотнасць ужывання прыметнікаў-каларонімаў сучаснымі паэтамі;
- прааналізаваць семантычную спалучальнасць каларонімаў;
- вызначыць найбольш прадуктыўныя віды стылістычных фігур, пабудаваных на аснове каларонімаў.

Аб’ект даследавання – мова паэтычных твораў.

Прадмет даследавання – прыметнікі са значэннем колеру, выяўленыя ў творах сучасных беларускіх паэтаў.

Матэрыял даследавання – прыметнікі са значэннем колеру, выяўленыя ў вершаваных творах, змешчаных на старонках часопісаў “Дзеяслоў” і “Полымя” ў 2005-2008 гадах (408 картак).

Метады даследавання: 1) аналіз лінгвістычнай, псіхолага-педагагічнай, мастацтвазнаўчай літаратуры па праблеме даследавання; 2) элементы статыстычнага метаду – пры вызначэнні частотнасці ўжывання колеравай лексікі; 3) апісальны метады.

Практычная значнасць заключаецца ў тым, што вынікі працы і фактычны матэрыял могуць быць выкарыстаны настаўнікамі-філолагамі на

ўроках беларускай мовы і літаратуры, студэнтамі для напісання курсавых і дыпломных прац, а таксама ў далейшым пры распрацоўцы праблемы колераабзначэння ў беларускай мове.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

ЗАКЛЮЧЭННЕ

Чалавек бачыць наваколле каляровым: сінім, чырвоным, зялёным, жоўтым, фіялетавым, з усімі і тонамі, і паўтонамі, і адценнямі. Колер нясе ў сабе і першае ўражанне, і псіхалагічнае ўспрыманне, залежнае ад душэўнага стану чалавека, абуджае ўнутраныя перажыванні, пачуцці. Колеры ўздзейнічаюць на душу: яны здольны выклікаць пачуцці, абуджаць эмоцыі і думкі, яны супакойваюць або хваляюць, прымушаюць смуткаваць або радавацца.

Людзі ўжо з даўніх часоў спрабуюць зразумець сэнс колеру. У нашы дні, гаворачы пра сэнс колеру, выкарыстоўваюць розныя тэрміны (“міф”, “сімвал”, “семантыка”, “інфарматыўнасць”, “вобраз”, “знак”, “метафара”, “алегорыя”).

Белы, чорны, чырвоны, жоўты, сіні, зялёны – колеры, якім нададзена сімвалічная значнасць практычна ўсімі народамі свету. Найбольш складаны комплекс значэнняў звязаны з белым, чорным і чырвоным колерамі. У гісторыі культуры яны атрымалі ролю не проста сімвалаў, а філасофскіх субстанцый. Жоўты, сіні, зялёны хоць і менш субстанцыянальны, аднак таксама суадносяцца з важнымі культурнымі паняццямі і вобразамі.

Колерайменням паэты аддаюць асаблівую ўвагу, ствараюць пры іх дапамозе яркія вобразы, выяўляючы сваю індывідуальнасць, светаўспрыманне, адлюстроўваючы не толькі фарбы рэчаіснасці, але і складаныя змены настрою, пачуццяў. І жывапісец, і пісьменнік карыстаюцца колерамі не толькі дзеля апісання, за імі яны бачаць штосьці іншае, пра што хочуць сказаць свету. Словы са значэннем колеру валодаюць істотным сімвалічным патэнцыялам, адыгрываюць значную ролю ў выяўленні аўтарскай задумы. Можна меркаваць, што каларонімы заўсёды з’яўляюцца мастацкім матэрыялам, выконваюць выяўленчую функцыю. Гэта значыць, не проста фігуруюць у якасці лагічнага азначэння, а выкарыстоўваюцца менавіта як сродак дасягнення вобразнасці.

У беларускай мове ёсць вялікая колькасць прыметнікаў, якія абазначаюць колеры. Статыстычны аналіз сведчыць, што колеравая палітра ў мове сучасных паэтаў рэпрэзентавана вялікай колькасцю як спектральных, так і

неспектральных каларонімаў. Намі было зафіксавана 408 каларонімаў. Пры гэтым найбольшай частотнасцю вызначаюцца лексемы са значэннем белага, жоўтага і чырвонага колераў, што можа быць абумоўлена адпаведнымі колеравымі перавагамі беларускага этнасу і сімвалічным значэннем каларонімаў.

Колеравая палітра сучасных пісьменнікаў уключае 62 назвы розных колераў і іх адценняў. Усе выкарыстаныя ў творах каларонімы могуць быць аб'яднаны ў пэўныя колеравыя коды: “жоўты”, “чырвоны”, “сіні”, “зялёны”, “фіялетавы”, “аранжавы”, “белы”, “шэры”, “чорны”. Найбольш складаную структуру маюць колеракоды “чырвоны”, “белы”, “сіні”.

Колеравая лексіка характарызуецца шырокімі спалучальнымі магчымасцямі. Адны і тыя ж каларонімы могуць утвараць камбінацыі са словамі, якія адносяцца да розных тэматычных груп. У асобных выпадках гэта з'яўляецца базай для стварэння стылістычных фігур. Найбольш ужывальнымі відамі стылістычных фігур з'яўляюцца эпітэт, метафара і параўнанне. Таксама выкарыстоўваюцца прыёмы колеравага кантрасту (антытэза, аксюмаран).

Аналіз семантычнай спалучальнасці прыметнікаў паказвае, што колеракоды ‘белы’ і ‘чорны’ з'яўляюцца надзвычай важнымі кампанентамі сістэмы колераабзначэння ў сучасных паэтаў. Белы – асноўны колер у мове пісьменнікаў. Гэта колер снегу, святла, аблокаў, сімвал жыцця, чысціні, надзеі на лепшую будучыню, веры ў чалавечае выратаванне. Чорны – колер бяды, гора, цяжару, ідэі нябыту, знікнення. Надзвычай папулярны ў мове сучасных паэтаў жоўты колер. Найчасцей жоўты колер уводзіцца ў кантэкст пры пейзажных замалёўках. Чырвоны колер у свядомасці беларусаў асацыіруецца пераважна з полымем і яго тэмпературнымі ўласцівасцямі. У гэтым колеры палаюць водбліскі пажараў, зараніц, ён нагадвае пра распаленую печ, зарава ранішніх світанкаў і вячэрніх заходаў сонца. Колеракод “чырвоны” мае разгалінаваную сістэму колераэлементаў, якія адлюстроўваюць самыя розныя адценні. Гэта выразна сведчыць пра вялікі патэнцыял і багацце лексічных рэсурсаў нашай мовы, пра шырокі спектр колеравых асацыяцый і ўяўленняў

мастакоў слова. Шэры колер у сучаснай паэзіі выкарыстоўваецца ў адмоўным значэнні, выклікае пачуцце трывогі, суму, смутку. Сіні і зялёны – колеры неба, вады і зелены. Рэдка ўжываюцца сучаснымі беларускімі паэтамі колераабзначэнні “фіялетавы” і “аранжавы”, аднак сам факт увядзення ў кантэкст згаданых колеравых лексем сведчыць пра нешта не зусім звычайнае, акцэнтуюе ўвагу чытача.

Праведзенае даследаванне паказвае, што колеравая сістэма вобразаў сучасных паэтаў самая разнастайная: празрыстыя, светлыя, радасныя, таямнічыя, сумныя, фантастычныя, згушчаныя фарбы. Уражвальнае багацце, сімвалічная насычанасць, псіхалагічная абгрунтаванасць колеравай гамы твораў паэтаў, іх унутраная глыбокая адпаведнасць зместу і характару рамантычна-рэалістычнага светабачання робяць творы сучасных мастакоў слова высокапаэтычнымі.

Матэрыялы дыпломнай працы могуць быць выкарыстаны настаўнікамі на ўроках “Беларуская мова” і “Беларуская літаратура”.

Прыметнікі са значэннем колеру даюць настаўніку вялікія магчымасці для арганізацыі працы па развіцці маўлення.

Прапанавана сістэма практыкаванняў накіравана на ўзбагачэнне лексічнага запасу школьнікаў прыметнікамі са значэннем колеру, на засваенне іх марфемнай будовы, словаўтваральных асаблівасцяў, лексічнай і граматычнай спалучальнасці, на развіццё навыкаў звязнага вуснага і пісьмовага маўлення вучняў. Прапанаваныя практыкаванні мэтазгодна выкарыстоўваць на ўроках пры вывучэнні тэмы “Прыметнік” у шостым класе, а таксама ў якасці дадатковых заданняў у іншых класах [гл. Дадатак 6].

СПІС ВЫКАРЫСТАНЫХ КРЫНІЦ

1. Абрагімовіч, М. Белы / М. Абрагімовіч // Роднае слова. – 2007. – № 1. – С. 31.
2. Абрагімовіч, М. Жоўты, зялёны, аранжавы, памяранцавы / М. Абрагімовіч // Роднае слова. – 2007. – № 12. – С. 85-86.
3. Акуленка, А.А. Назвы колераў у беларускай літаратурнай мове / А.А. Акуленка, Г.Ф. Вештарт. – Мінск, Універсітэцкае, 2003. – 34 с.
4. Анціпава, Н.Я. “Жылі на белым свеце...” / Н.Я. Анціпава // Роднае слова. – № 4. – С. 92-93.
5. Бабіч, Ю.М. Ззяе бурштынава-жоўтая светлыня: Жоўты колер і яго адценні ў творах беларускіх пісьменнікаў / Ю.М. Бабіч // Роднае слова. – 2008. – № 3. – С. 46-48.
6. Бабіч, Ю.М. Колеравая і светлавая эстэтыка ў мове твораў Якуба Коласа: Манаграфія / Ю.М. Бабіч. – Віцебск: Выдавецтва УА “ВДУ імя П.М. Машэрава”, 2002. – 127 с.
7. Бабіч, Ю.М. Колеракод “белы” ў мове твораў Якуба Коласа / Ю.М. Бабіч // Роднае слова. – 2007. – № 3. – С. 15-18; № 4. – С. 15-19.
8. Бабіч, Ю.М. Семантычныя палі “Колер” і “Святло” ў мове твораў Якуба Коласа: аўтарэф. дыс. ... канд. філал. навук: 05.03.99 / Ю.М. Бабіч; Бел. дзярж. ун-т. – Мінск, 1999. – 20 с.
9. Бабіч, Ю.М. Чырвоны колер і яго адценні ў творах беларускіх пісьменнікаў / Ю.М. Бабіч // Роднае слова. – 2007. – № 9. – С. 14-17.
10. Базыма, Б.А. Психология цвета: теория и практика / Б.А. Базыма. – СПб: Речь, 2005. – 203 с.
11. Беларуская міфалогія: Энцыклапед. слоўн. / С. Санько, Т. Валодзіна, У. Васілевіч і інш. – Мінск: Беларусь, 2004. – 592 с.
12. Бондс, Л. Цветотерапия на каждый день / Л. Бондс. – СПб: Питер Паблишинг, 1997. – 376 с.
13. Васілеўская, А.С. Колеравыя азначэнні ў мастацкіх тэкстах / А.С. Васілеўская // Беларускае асветніцтва: вопыт тысячагоддзя: Матэрыялы II

Міжнар. кангр., Мінск, 17-19 мая 2000 г.: У 3 кн. – Мінск: БДПУ імя М. Танка, 2000. – Кн. 2. – С. 138-140.

14. Викторов, В.Ю. Социокультурная природа цветовой символики: автореф. дис. ... канд. филол. наук / В.Ю. Викторов. - Тверь, 2005. – 15 с.

15. Волкава, Г. Вечнасць, устойлівасць, таямнічасць: Сіні колер у паэзіі Максіма Танка / Г. Волкава // Роднае слова. – 2007. – № 9. – С.12-13.

16. Волкава, Я. Руды, чырвоны / Я. Волкава // Роднае слова. – 2007. – № 8. – С. 20.

17. Гадани, К. Сопоставительная характеристика прилагательных цвета в некоторых славянских языках: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 05.06.84 / К. Гадани; БГУ им. В.И. Ленина. – Минск, 1984. – 20 с.

18. Ганчарова-Цынкевіч, Т.У. Зьяненне і гранне: да праблемы колеру ў паэзіі Змітрака Бядулі / Т.У. Ганчарова-Цынкевіч // Роднае слова. – 2007. – № 11. – С. 7-8.

19. Гмызина, Э.В. Цвет в культуре Древней Руси: слово и образ: автореф. дис. ... канд. филол. наук / Э.В. Гмызина. – Ярославль, 2000. – 20 с.

20. Гоникман, Э.И. Даосская парадигма цвета: В 3 кн. / Э.И. Гоникман. – Минск: Сантана, 2004. – Кн. 2: Цвет в психологии и медицине. – 189 с.

21. Горава, Г.В. Энергія і цяпло: Семантыка чырвонага колеру ў творах беларускага станковага жывапісу ХХ ст. / Г.В. Горава // Роднае слова. – 2007. - №8. – С. 62.

22. Горава, Г.В. Святло і свежасць: Семантыка белага колеру ў творах беларускага станковага жывапісу ХХ ст. / Г.В. Горава // Роднае слова. – 2007. - № 1. – С. 76-77.

23. Драгунский, В.В. Цветовой личностный тест: Практическое пособие / В.В. Драгунский. – М.: АСТ; Минск: Харвест, 2003. – 444 с.

24. Иоханнес, И. Искусство цвета = Kunst der farbe: Перевод с немецкого / И. Иоханнес. – М: Аронов, 2001. – 95 с.

25. Кульпина, В.Г. Лингвистика цвета: Термины цвета в польском и русском языках / В.Г. Кульпина. – М.: Московский лицей: Рус. филол. вестник, 2001. – 470 с.
26. Люшер, М. Какого цвета наша жизнь. Закон гармонии в нас: Перевод с немецкого / М. Люшер. – М.: НИРО, 2003. – 252 с.
27. Люшер, М. Цветовой тест Люшера = The Lusher color test: Перевод с английского / М. Люшер. – М.; Тверь: АСТ; СПб: Сова, 2006. – 190 с.
28. Лясовіч, С.М. Фрагменты канцэптуалізацыі свету праз колер у мове твораў Уладзіміра Караткевіча / С.М. Лясовіч // Белорусская литература и мировой литературный процесс: международный научный сборник / Учреждение образования «Полоцкий государственный университет», историко-филологический факультет, Кафедра мировой литературы и культурологии. – 2007. – Вып. 2. – С. 133-140.
29. Майзина, А.Н. Семантическое поле цветообозначений алтайского в сопоставлении с монгольским языком: автореф. дис. ... канд. филол. наук / А.Н. Майзина. – Новосибирск, 2006. – 25 с.
30. Макеенко, И.В. Семантика цвета в разноструктурных языках (универсальное национальное): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 / И.В. Макеенко; Саратов. гос. ун-т им. Н.Г. Чернышевского. – Саратов, 1999. – 20 с.
31. Миронова, Л.Н. Учение о цвете / Л.Н. Миронова. – Минск, Выш. шк., 1993. – 463 с.
32. Миронова, Л.Н. Цветоведение / Л.Н. Миронова. – Минск: Выш. шк., 1984. – 286 с.
33. Міронава, Л.М. Сістэматыка і класіфікацыя колераў / Л.М. Міронава // Роднае слова. – 2007. - № 1. – С. 74-75.
34. Пауэлл, У.Ф. Цвет и как его использовать / У.Ф. Пауэлл. – М; Астрель; Кызыл: АСТ, 2006. – 64 с.

35. Плотнікаў, Б.А. Беларуская мова. Лінгвістычны кампендыум / Б.А. Плотнікаў, Л.А. Антанюк. – Мінск: Інтэрпрэссэрвіс, Кніжны Дом, 2003. – 672 с.
36. Проблема цвета в психологии / РАН, Ин-т психологии / отв. ред. Н.Н. Корж, А.А. Митькин. - Москва, Наука, 1993. – 204 с.
37. Прохоренкова, С.А. Социально-культурные функции световых и цветовых представлений в различных типах мировоззрения: сравнительный анализ: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 09.00.11 / С.А. Прохоренкова; Иркутский государственный технический университет, - Иркутск, 2006. – 20 с.
38. Сельченко, К.В. Новейшая цветопсихология / К.В. Сельченко. – Минск: Харвест, 2007. – 667с.
39. Серов, Н.В. Лечение цветом / Н.В. Серов. – Изд. 3-е, переработанное и дополненное. – СПб: Речь, 2005. – 217 с.
40. Серов, Н.В. Светоцветовая терапия / Н.В. Серов. – 2-е изд., перераб. – СПб.: Речь, 2002. – 160 с.
41. Серов, Н.В. Цвет культуры / Н.В. Серов. – СПб.: Речь, 2004. – 668 с.
42. Серов, Н.В. Античный хроматизм / Н.В. Серов. – СПб.: Лисс: РИЦ, 1995. – 477 с.
43. Сурина, М.О. История образования и цветодидактики / М.О. Сурина, А.А. Сурин. – М; Ростов н/Д: МарТ, 2003. – 348 с.
44. Сурина, М.О. Цвет и символ в искусстве, дизайне и архитектуре / М.О. Сурина. – М.; Ростов н/Д: МарТ, 2003. – 285 с.
45. Сучасная беларуская мова: вучэб. дапам./ Л.М. Грыгор’ева [і інш.]; пад агул. рэд. Л.М. Грыгор’евай. – Мінск: Выш. шк., 2007. – 559 с.
46. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы: у 5 т. / пад агул. рэд. К.К. Атраховіча. – Мінск, 1987. – Т.2.
47. Цярэшка, А.Ю. Спецыфіка выкарыстання люксонімаў і ахраматычных каларонімаў у апавяданнях Уладзіміра Караткевіча / А.Ю. Цярэшка // Труды молодых специалистов Полоцкого государственного университета /

Учредитель: Учреждение образования «Полоцкий государственный университет». – 2007. – Вып. 21. – С. 137-140.

48. Швед, І.А. Белы колер у вераваннях і абрадавай практыцы беларусаў / І.А. Швед // Роднае слова. – 2007. – № 3. – С. 92-94.

49. Швед, І.А. Гарыць агнём золата: Чырвоны колер у беларускай міфапаэтычнай карціне свету / І.А. Швед // Роднае слова. – 2007. – № 9. – С. 88-91.

50. Швед, І.А. Жоўты колер у вераваннях і абрадавых практыках беларусаў / І.А. Швед // Роднае слова. – 2007. - № 12. – С. 82-84.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

СПІС КРЫНІЦ ФАКТЫЧНАГА МАТЭРЫЯЛУ

№ п/п	Аўтар	Назва верша	Часопіс	Стар
1.	Акулін Э.	“Балада светлафора” “Здрада”	Дзеяслоў №20, 2006	71 77
2.	Андрыеўскі В.	“Ружова-белай квеценню...” “Ніякай болей крыўды...” “Мілая” “Спатканне”	Полымя №4, 2006	117 117 118 118
3.	Ар-Сяргі В.	“Унізе” “Акварэль” “Боль”	Полымя №12, 2007	109 110 111
4.	Аўласенка Г.	“Рандэлі” “Тэрцыны”	Полымя №6, 2005	82 83
5.	Багамолава А.	“Жаданне” “Цягнік”	Полымя №7, 2007	79 82
6.	Багдановіч Л.	“Вадохрышча” “У тое лета не вярнуся”	Полымя №3, 2006	75 76
7.	Башлакоў М.	“Сустрэчы” “Стажок насупраць хаты” “Чырванее рабіна” “Усхліпне дождж” “Пашлі мне, Госпадзі, натхненне” “Салаўіная песня” “Ліпень” “У лугах вячэрніх...” “Гады, як борці, аглядаю...” “Дачакаюся вечара” “Заінела трава” “Палі задумныя”	Полымя №2, 2005 Полымя №3, 2008	67 71 71 43 43 43 45 46 46 46 47 47
8.	Бруквіч А.	“Мой першы верш”	Дзеяслоў №3, 2006	83
9.	Будовіч Т.	“Уяві мяне матыльком”	Дзеяслоў №3, 2006	134
10.	Бураўкін Г.	“Скупыя высокія словы”	Дзеяслоў №20, 2006	9
11.	Вабішэвіч В.	“Рамонкі” “Наша мудрасць” “Чэрвеньскі вечар” “Не чакайце...”	Полымя №7, 2006	76 76 77 95
12.	Гальпяровіч Н.	“У купальскую ноч” “Сёння”	Полымя №12, 2007	46 46
13.	Гардзей В.	“Гарызонт” “З цемры ў цемру” “Кашуля” “Навагодняя паштоўка”	Полымя №8, 2006	3 6 6 8
14.	Гурыновіч Хв.	“Тваё імя”	Полымя №6, 2006	30
15.	Дашкевіч В.	“Прарокі”	Полымя №2, 2005	89
16.	Дукса М.	“Славянская душа” “Чарговы баль галля і кветак”	Полымя №12, 2006	34 36

		“Ах, сумная статыстыка...” “Максім Багдановіч”	Полымя №2, 2008	38 40
17.	Жук К.	“Там, дзе вецер” “Гармонія дня” “Зімні сон” “Нірвана”	Полымя №9, 2006	5 6 7 9
18.	Жуковіч В.	“Зартошту Атаалахі” “Заход сонца” “Вяртанне да Камянца” “Праз вайну” “Васіль Гадулька” “Паўднёвы вецер 26.04.86” “Беларускія лебедзі” “Не забыць” “Зімовае хараство” “Мы паспяваем” “Мроя пра Каліноўскага” “Айчына” “Рух прыроды” “Санеты для Жэні” “Душа святкуе” “Прыродаю зачараваны”	Полымя №3, 2005 Полымя №5, 2006 Полымя №6, 2007	63 65 65 12 13 14 14 15 66 17 13 36 37 39 40 66
19.	Жычка Хв.	“Перад разлукаю” “І чаго ляцець за далягляды” “Гаю” “Фотаздымак”	Полымя №5, 2006 Полымя №3, 2007	48 48 48 97
20.	Зубрыцкі Э.	“Малітва”	Полымя №6, 2006	77
21.	Зэкаў Ан.	“Не пішацца, то й не пішы” “Як кот...” “Мая любоў”	Полымя №10, 2007	42 43 45
22.	Камейша К.	“Мроя Белай вежы” “Хутар Няшота” “Боль вясны маёй” “Восеньская” “Сцежкамі”	Полымя №11, 2006 Полымя №9, 2007	88 3 5 6 8
23.	Каршукоў Я.	“Змрочна-халодныя нябёсы”	Полымя №5, 2005	48
24.	Ключнікаў А.	“Я ўзрасціў сабе сад”	Полымя №5, 2006	89
25.	Кручэнка Т.	“Хлеб духмяны той ...” “У бабчыне” “Затрымаюся ў леце”	Полымя №12, 2007	23 23 24
26.	Кустава В.	“Калыханька” “Зямныя мы!” “З бусянкі п’ю...” “Калі выпесціш першы радок” “Жоўтая ружа” “Можа буду”	Полымя №6, 2006	3 5 8 8 9 9
27.	Лайкоў Я.	“Я шукаў сябе”	Полымя №4, 2007	113
28.	Ліпневіч В.	“Бабуля”	Полымя №2, 2007	97

		“Дзед”		101
29.	Лукша В.	“Дабравешчанне” “Апошні жрэц” “Грані лёсу” “Юр’е” “Магія агню” “Лебедзі” “Кактэбэльскія каменьчыкі”	Полымя №6, 2005 Полымя №8, 2006 Полымя №8, 2007	50 53 55 85 51 86 88
30.	Ляўковіч А.	“Журавіны”	Дзеяслоў №3, 2006	109
31.	Маеўская Н.	“Паэзія” “Азірніся! Свет прыгожы!” “Прабягаюць дажджы” “А ноч...” “А сонца...” “Ветрана” “Праспекты”	Полымя №3, 2008	98 99 99 100 101 102 103
32.	Мазго У.	“Маладзкі” “Калыханка Гародні” “Наша лета” “Сярэбрае вяселле”	Полымя №4, 2005 Полымя №1, 2008	105 105 77 78
33.	Макарэвіч В.	“Хаты” “Дзень” “Ода баравіку”	Полымя №2, 2006	79 83 85
34.	Малахоўскі Р.	“Жамчужына” “Мая 21 восень” “Дрыготкі далягляд” “Паэзія” “Кастрычнік” “Ласунак лепшы” “Вечар”	Полымя №4, 2006 Дзеяслоў №3, 2006	65 66 66 67 67 68 98
35.	Маляўка М.	“Снавалі кросны” “Прыжыўся мірна...” “У цэлым свеце” “Скупы на бульбу” “Шукаў раней” “Адкуль прыйшоў ты” “Палола маці” “Пажала лета збажыну” “Веры” “У галалёд”	Полымя №3, 2005 Полымя №12, 2006 Полымя №11, 2007	5 6 6 8 10 5 9 8 9 10
36.	Марук Ул.	“Таполя” “У бальніцы” “Убачыць хоць раз” “Над жытам” “Гэта рана ці позна” “У кожным камені...” “У пералеску” “Зацвітае мой цыкламент”	Полымя №4, 2005 Полымя №1, 2006 Полымя №4, 2006 Полымя №10, 2006	4 5 8 60 17 68 69 71

		“На коніках”	Полымя №2, 2007	7
		“І чаму ты, чайка, чорная”		13
		“Я думаю”	Полымя №7, 2007	43
		“Махаон”		45
		“Яшчэ адна забытая хвіліна”		47
		“ЛЯ ціхай вады”	Полымя №2, 2008	72
		“Хмарка”		78
37.	Міклашэвіч Я.	“Я живу...”	Полымя №2, 2006	36
38.	Міклашэўскі Я.	“Матулін пачастунак”	Полымя №2, 2006	37
		“Розум і Сэрца”		38
39.	Морт В.	“Верш пра белы наліў”	Дзеяслоў №21, 2006	110
		“Алкаголь”		111
		“Для А.Б.”		114
40.	Мятліцкі М.	“Куток маленства”	Полымя №1, 2005	5
		“Плача цемрыва”		8
		“Быліна пра паляванне”		10
		“Залаты пясок”		11
		“Шукаюць след...”	Полымя №3, 2006	4
		“Вецер ...”		8
		“Шчупак нерастуе”		9
		“Беларусі”	Полымя №1, 2007	4
		“Хата над Віліяй”		6
		“Акварэлі вясны”		10
41.	Нераток Ю.	“Казацкая”	Полымя №6, 2005	97
		“Тры майстры”		97
42.	Новік Ю.	“Свабода”	Полымя №2, 2005	101
		“Гузкі”		102
43.	Някляў У.	“Калі пісаць”	Дзеяслоў №3, 2006	6
		“Інфанта”		12
		“Каляды”		17
44.	Пазнякоў М.	“Прыду я на спадзе лета”	Полымя №1, 2006	108
		“Ад Вашай усмешкі”		109
		“У Забродзі”	Полымя №8, 2007	47
		“У гэтым свеце”		49
45.	Панамарова Л.	“Ты, напэўна, забыў”	Дзеяслоў №3, 2006	148
		“Я апранула бел. строй”		149
46.	Пашкоў Г.	“На зямлі пісьменніка...”	Полымя №9, 2006	78
		“Пара венікі вязаць”		78
		“Жоўтае мора”		79
		“Дай руку”		80
		“Утрапенне”		81
		“Рэха світальнае”		82
		“Анямела слова маё”	Полымя №4, 2007	112
47.	Прануза П.	“Палотны”	Полымя №5, 2005	7
48.	Прылуцкі С.	“Per mortem”	Дзеяслоў №3, 2006	67
49.	Прыходзька П.	“Салдат на п’едэстале”	Полымя №5, 2005	5
50.	Пысін А.	“Іван-чай”	Полымя №5, 2007	105
51.	Рабчун С.	“Нам пяшчоты не хапае”	Полымя №4, 2006	118

52.	Рагаўцоў В.	“Імгненні”	Полымя №11, 2006	127
53.	Раманава С.	“Было” “Раніцай, залітай сонцам...” “Шлях”	Дзеяслоў №21, 2006	144 146 146
54.	Руйлка В.	“... ты так і не заўважыў” “Ён не вернецца” “На развітанне”	Полымя №3, 2007	3 5 5
55.	Сакалова В.	“Мне не пражыць”	Полымя №3, 2006	76
56.	Сільнова Л.	“Вялікдзень” “Мой цень” “Сонца і поўня”	Роднае слова №4, 2007	14 14 14
57.	Скарынкін Ул.	“Русь Белая” “О беларусачка” “Ізноў – шукальнікі прыгод” “Памяці А.П.” “Над ракою” “На празрыстым” “Закончыліся дні...” “Здзясняюцца прароцтвы...”	Полымя №4, 2005 Полымя №9, 2007	74 75 75 77 42 43 44 45
58.	Слінько В.	“Жоўтагаловы поплаў” “Кветкі ў разорах”	Дзеяслоў №3, 2006	50 51
59.	Снарская І.	“Жаўранак каханья”	Дзеяслоў №21, 2006	28
60.	Спрыган А.	“Я нарадзілася” “Мой Лунінец” “Спасцігнуўшы самоту” “Чорная кава” “У касачоў свята красы” “На маёй Луніначчыне” “Шэры восеньскі дзень...” “На Белым возеры”	Полымя №5, 2005 Полымя №10, 2007	120 121 121 122 122 123 124 57
61.	Сыс А.	“У пахавальных” “Я папрасіўся нанач незнаёмы” “Я думаў пра вайну” “Кажуць мне”	Дзеяслоў №21, 2006	185 185 186 186
62.	Цяўлоўскі А.	“Капліца ў парку” “Малітва” “За туманам-золлю”	Полымя №2, 2006	99 97 100
63.	Чакур Г.	“А вясной”	Полымя №3, 2006	80
64.	Чарказян Г.	“Вера ў чалавека”	Полымя №10, 2006	119
65.	Шабовіч М.	“Ты ў чырвоным...” “Прывітанне, мая Незнаёмка” “Я не веру” “Віншую” “Ідзе Хрыстос” “Мой сціплы сад” “Нашы дні”	Полымя №7, 2006 Полымя №8, 2007	87 88 88 89 118 120 122
66.	Шах С.	“Вішнёўкі, Грушаўкі, Майкі” “Высь”	Полымя №6, 2005 Полымя №11, 2007	4 52

67.	Шклярава Н.	“Жаданне”	Полымя №3, 2008	117
68.	Шніп В.	“Што зроблена-не перайначыш”	Полымя №3, 2005	102
		“Цябе пабачыў і забыў”		102
		“Балада раніцы”	Полымя №3, 2006	49
		“Балада вечара”		49
		“У княстве маім”	Полымя №11, 2006	101
		“Каб нам сустрэцца...”		102
		“Дастанеш да неба рукой”	Полымя №5, 2007	4
		“Балада Ф. Рушчыца”		5
		“Я зноў не сустрэўся з табою”		9
		“Балада адчыненых дзвярэй”	Полымя №1, 2008	3
		“Балада канца XX ст.”		4
		“Балада Беларускай няволі”		5
		“Балада неба”		5
		“Балада старога”		7
		“Балада выкрадання дарогі”		8
69.	Явар С.	“Ты здагадаўся мо...”	Полымя №3, 2005	122